

MURSKA STRAŽA

GLASILO OBMEJNIH SLOVENCEV

32. šte. v.

Gornja Radgona, dne 12. avgusta 1921.

III. leto.

Beseda o političnem strašilu.

Takozvana neutralna seljačka (kmečka) republikanska hrvatska stranka ima za predsednika znanega socijalnega utopista in rogovileža Stepana Radiča, čigar ime se tolikokrat in ob najrazličnejših prilikah imenuje. Vsled odkritih sumnjičenj naših političnih nasprotnikov čutimo dolžnost, povedati narodu jasno besedo, kakšno razmerje je med nami in tem ljudskim zavodnikom, ki sicer ni državi protiven, ker hoče imeti državo, ampak urejeno po posebnih, med seboj si v nesoglasju stoječih osnovah in pravilih. Pred nedavnim časom (menda je bilo okoli sredine meseca julija) je zvedela javnost po „Pravdi“ za Radičevo pravo politično stališče. On pravi, da kljub obiskom komun. vodje noče s komunisti sodelovati, niti ne z Narodnim klubom, pač pa morebiti z Jugoslovanskim klubom, ker mu napredni gospodarski program jugoslovanskega kluba odn. slovenske ljudske stranke zelo ugaja. Seveda so tisti politiki, ki čakajo na take izjave kakor sestradano ščene na kost, pograbili to izjavo in rekli: Glejte, glejte, zdaj se vidi... Politična zgodovina pa je povedala svetu, kako so vse stranke od buržoazijskih demokratov in radikalov do komunistov šle in prihajale k politični sfingi, ki nosi ime Stepan Radič. Med strankami, ki so hodile k imenovanemu republikancu pa ni bilo ene: edino Slov. Ljudska Stranka oz. njen predstavnik Jugoslov. klub ni hodil k njemu, prosit politične pameti in — soli, ne po nasvete in ne za — pomoč. Radič je kljub svoji čudni naturi zrel mož, ima normalne možgane in dobro ve, da je za vse, karkoli napravi, odgovoren Bogu svoje vesti in — svojemu narodu. Ravnotako ima Slov. Ljudska stranka odn. Jugosl. klub svoje jasno stališče, zares napreden program in v sorazmerju s tem programom jasno načrtano pot in mu ni potreba, kakor napr. strankam nejasnega političnega programa hoditi k drugim strankam — prosit modrosti in politične veščine. Jasna načela so ona luč, ki sveti slovenskemu ljudstvu na njegovi politični cesti, ki vodi k jasnemu cilju. Čudno je pri vsem tem, da priznava

Radič ravno našo ljudsko, gospodarsko politiko kot pravo, ko je vendar naše časopisje večalimanj vedno le naglašalo, da je Radič nerazsoden sanjar, utopist in protivnik narodnega jedinstva Srbov, Hrvatov in Slovencev. Temu Radiču je simpatičen naš socijalno gospodarski program, ki je skoz in skoz modern in napreden. Razume se, stvar zdrave pameti je, da moramo potemtakem pregledati njegov ustavni načrt. Če istega pregledamo, moramo nehote reči, da je Radič s svojim političnim naziranjem daleč za nami. Vse kar tam govori, ni kmetsko, ni kmečka beseda, je mestoma žalibog le fraza na račun kmečkega imena in kmečkega stanu, ki se slučajno prišteva (ker je v pretežni večini) njegovim somišljenikom ali pripadnikom. V ostalem, če pa pogledamo njegov gospodarski program, moramo reči, da bolj suhoparnega socijalno gospodarskega programa, kakor je Radičev program, ne bo vstvarila nobena ljudska stranka. On nima nobenega smisla za delavski stan v splošnem (poljski in industrijski delavec). Moderni in napredni politik, ki hoče delati ljudsko (podčrtavamo) politiko, mora imeti v prvi vrsti smisel za malega človeka in vse njegove gospodarske težnje. V gospodarskem programu g. Stipice Radiča pa manjka mnogo mnogo ter je vzlasti njegovo naziranje o agrarni reformi zelo plehko in njegova tozadevna izvajanja brez vsake radikalnosti.

Ako bi tudi Radič postal sobojevnik za pravo ljudsko stvar in sobojevnik za uveljavljanje naprednega gospodarskega programa Slovenske ljudske stranke, vendar ne sme stranka nikdar in pod nobenim pogojem in na noben način in na nobeno koncesijo spremeniti točk glede samouprave Slovenije, socijalno-gospodarskih in versko kulturnih smernice ljudskega programa.

Rodoljubi!

Naše slovensko Prekmurje, ta krasna zemlja, kjer prebiva zdravo in krepko, verno in pošteno kmečko ljudstvo je še vsa preplavljeno s tuje-rodnimi, vzlasti z madžarskimi knjigami. Treba je resno misliti na to, da začnemo po celem Prekmurju ustanavljati slovenske knjižice, da na ta način pomagamo ljudstvu za dostop k pravo-

pisnem slovenskemu jeziku. Zato nujno pozivamo vse rodoljube na meji in v slovenskem Prekmurju, naj o tem razmišljajo in stavijo razmeram in kraju primerne predloge. Slovensko javnost pa prosimo, naj nas v tem idealnem stremljenju podpira. Marsikdo ima doma na podstrešju ali v kaki zaprašeni omari knjige ali brošure kakoršne bilo vsebino — knjige, katere lahko pogreša. Vse te prosimo, da nam blagohotno pošljejo take knjige; v zahvalo jim bodi topla zavest, da vrše sveto dolžnost do svoje domovine. Prosimo vsa narodno-obrambna društva in našo Jugoslovansko Matico, da se zavzame za to idejo. Zelo bi nam bilo ustrezno, če se javi kako že obstoječe društvo, ki bi knjige zbiralo v gore označeni namen. Še enkrat ponavljamo klic: Ustanovimo v Slovenskem Prekmurju gosto mrežo narodnih prosvetnih knjižic ali čitalnic; ne pozabimo pa tudi na vse druge obmejne kraje. — Upamo, da bo ta naš skromni in nesebični poziv vzbudil odmev v srcu slehernega rodoljuba! — Na delo!

Nekaj odgovora „Domovini“.

Ker smo v eni zadnjih številčk poročali, kako je izdajatelj „Domovine“ in izdajalec slovenskega ljudstva, g. Mikola, plačan od madžarske vlade, da hujska prekmursko ljudstvo proti naši državi in proti svojemu lastnemu jeziku, nam je v zadnji številki posvetila Domovina par lepih laži. Da si g. Mikola ne bo mislil, da so njegove laži in zavijanja resnica, mu bomo pojasnili par stvari.

Gospod Judež Mikola! Pravite, da je namen Vašega lista, stalne in gvišne istine pred oči postaviti. Dobro! Ali je istina, da Prekmurci ostalih Slovencev ne razumejo? Razumejo jih, torej lažete! Ker Vi prav dobro razumete „krajnski slovenski“ jezik, se gotovo štejete za grozno pametnega, da ste se tak jezik lahko naučili. Toda ta jezik razume vsak prekmurski otrok, če pa ne verjamete, pa poglejte, kako dobro se razumejo otroci z učitelji v šoli. Gotovo mnogo bolje kakor s prejšnjimi madžarskimi. Iz tega pa, da 80% Prekmurcev razume madžarsko, še ne sledi, da bi morali postati madžaroni kakor Vi. Mnogo bolje še namreč razumeje slovenski in to ne 80% ampak vsi.

Nadalje pišete, da še se nikoli ni zgodilo, da bi „eden narod mogo goripocécati eden drugi narod“. Pri tem se zagovarjate na Irce in Velše, ki so poseben narod, a govorijo angleško, kar Vi kot profesor gotovo veste, a lažete drugače, ker laž potrebujete. Par vrst pozneje pa trdite, da pridejo na nič vsi narodi, ki zavržejo svoj jezik, kulturo in navade. Gospod Judež, kaj je resnica, prvo ali drugo? Ali je historična istina, da se narod ne da „goripocécati“ ali da se dá? Eno je res in drugo je laž, torej že zopet lažete!

Da bi prekmursko ljudstvo 40 do 50 let živelo od madžarske kulture, sami ne verjamete.

Starkina molitev.

Večerni mrak je silil skozi male, temne, skoraj neprozorne šipe v sobico in nekako čudno so se odbijali zadnji žarki poslavljajočega solnca po starem, črvivem pohištvu.

Sama!

Globok vzdih se izvije starki iz prsij in nehote zdrkne na bližnji stol. Da, sama...! Kdo se meni za stare, onemogle kosti!?

Nekdaj seveda, nekdanj je bilo drugače, ko je bila še mlada deklica, v cvetu mladosti. Vse se ji je divilo, jo občudovalo, se ji laskalo. Da, to je bilo nekdanj, a sedaj? Od daleč že čuti smrtni dih, čuti kako jo vklepajo mrzle roke smrti, a ga nima, ki bi jo tolažil.

Nima?

... „Kateri je za nas na svetem križu umrl...“

In jagoda za jagodo se pomika med njenimi suhimi, velimi prsti.

Pri kapelici na bližnjem gričku je zazvonilo „Ave Marijo“.

Starka se zgane in kolikor ji pripuščajo slabe moči hiti ven na prosto, da pred hišico lažje sliši v večernem mraku zvonko odmevajoči glas zvona.

... „Za vse verne duše v vicah... Češčena Marija...“

Zvonenje utihne, tudi starki se jagode med prsti ustavi in vse njeno življenje od zorne mladosti do danes se ji razgrne pred očmi.

Kdo še ni sanjal poletnega večera, kdo še ni okusil, kako neka dobrodejna trudnost objema telo, ko duh v pol-snu ustvarja in pobija razne podobe, ko se šum drevja in daljni odmevi človeških glasov spajajo v lahek šepet, ki ugaja ušesom in miri naše živce?

Starka se je ustrašila vseh teh različnih, temnih in svetlih, jasnih in oblačnih, mračnih in leskečih prizorov. Ne naprej, bodočnosti za njo ni več, nazaj je zapodila svoje misli, nazaj v daljno preteklost, nazaj v dobo svoje mladosti.

Kako lepi so spomini na srečne otroške dni! To so oni srečni časi, ko se še nekoliko zavedaš, da živiš, vendar še vidiš življenje samo lepo, veselo, svetlo in jasno. S kakim užitkom zavžiješ kosilce kos kruha, za katerega so se borili in trpeli drugi! Kako lepo ti sije solnce, ko skakljaš po tratah, mlad, vesel, nedolžen, ko poješ pesmico o zadovoljnem pastirčku, vriskaš, da odmeva tam za bregovi.

Vzravna se je starka ob takih mislih, nova moč ji je šinila po udih. Saj je bila tudi ona mlada, vesela, zmejoča, cvetoča. Saj je tudi ona

gledala svet z jasnimi očmi, katerega zlobe in hudobije še takrat ni poznala.

Pozneje? Da, pozneje...!

Izginjala je polagoma hipna navidezna moč iz njenih udov, spet je sedela sključena starka na stari, črvivi klopi pred bajto. Kakor svinčec težki so padli na njene stare, onemogle kosti vsi spomini bridkih spoznanj in prevar skozi poznejše njeno življenje do današnjega dne. Na tisoče grobov je zazrla pred seboj, v katerih so bile skrite vse bolečine, pokopane vse neizpolnjene želje, vsi upi, vse nade, vsa hrepenenja skozi dolgo vrsto let njenega življenja. Sedaj nima ničesar več pričakovati, cilj na tem svetu je dokončan. Vsi ti grobovi so zaprti, posati z zemljo, obraščeni s travo. Le eden v sudihi teh pokopanih upov in nad, želj in hrepenenj je odprt, da vzprejme in zakrije še njeno staro, suho in izmožgano telo.

... „Kateri je od smrti vstal...“

Še enkrat, zadnjič v življenju ji zdrsnje jagoda med uvelimi prsti, še enkrat padeta dve debeli solzi iz umirajočih oči — in starka izdihne...!

Pokoj hladne noči je objel zemeljska domovja, mir in pokoj je dobilo tudi starkino nemirno srce...!

in klobuke, perilo, čipke, milo, sveče, voščila in čistila, barve in druge kemične izdelke, steklo itd.

Z različnimi umetniškimi zabavnimi in drugimi prireditvami, se posetnikom semnja naredi bivanje v Ljubljani kolikor mogoče prijetno. Posetniki bodo s posetom semnja, lahko združili tudi izlete v letoviščne in gorske kraje Slovenije, ki slove po svoji veliki krasoti.

Vsa pojasnila daje urad „Ljubljanskega velikega semnja“ v Ljubljani. Na naročila preskrbi tudi stanovanje v hotelu ali zasebno.

Sejmski znak in legitimacija, ki se dobe proti predplačilu Din. 25.— pri sejmskih zastopnikih v vseh večjih mestih naše države in neposredno pri sejmskem uradu v Ljubljani, upravičuje ta do prostega vstopa v vse sejmske prostore in polovične vozne v Ljubljano in za povratek.

Dobro **krojaški pomočnik** se sprejizurjen me takoj pri Andreju Hanžel, krojač v Ljutomeru.

Proda se veliko posestvo

v zelo prometnem kraju Slovenskih goric, se-stoječe iz 80 oralov, od tega 20 oralov vinograda, ostalo polja, njive travniki, sadonosnik in gozd. K posestvu spadajo tudi 3 gospodske hiše. Priglaši in koliko se želi kupiti se naj pošljejo pismeno pod „Posestvo 200“ na upravništvo „Murske Straže“.

Živinski sejem v Dokležovji (Prekmurje) se vrši dne 21. avgusta 1921.

Iščem pekarijo

na trgu ali fari. Nastopim lahko v enem mesecu. Vprašati Uprava „Murske Straže“.

Prasci

stari šest tednov se od-dajo Grabonoš št. 13.

●●●●●●●●●●

Ljubitelji lepih knjig!

Segajte po knjigah, katere ima v zalogi

KNJIGARNA PANONIJA v Gornji Radgoni

●●●●●●●●●●

Sveže jajca

se kupujejo vedno po najvišje dnevni ceni v trgovini **Senčar, Mala Nedelja**. Zaloga vseh vrst blaga. Zmerne cene.

Proda se

ena velika stiskalnica (preša) v dobrem stanju po ugodni ceni. Vprašati pri g. Velcl, posestnik v Gornji Radgoni.

Naznanilo!

Naznanjam slavnemu občinstvu iz Gornje Radgone in okolice, da sem z današnjim dnevom v Gornji Radgoni, Glavna cesta št. 23 otvoril podružnico svoje ključavničarske obrti, katera je spojena s kleparsko delavnico gosp. Benjamin-a Dibelčar.

Prevzamem vsa umetna, strojna in stavbena ključavničarska dela, poniklanje, popraviljanje koles (biciklov) motorjev, poljedeljskih strojev itd. Vso to delo se izvršuje potom autogeničnega varenja najtrpežneje. Izdelujem tudi pristne in garantirane strelovode z bakreno vrvjo. Imam tudi vedno v zalogi nova in stara kolesa (bicikle), ter posamezne dele istih. Vse po jako ugodnih cenah.

Toraj se priporočam cenj. občinstvu ter zagotavljam, da si bom prizadeval, vsakogar najbolje zadovoljiti

Z odlič. spoštovanjem

Ivan Kovačič, ključavničarska podružnica v Gornji Radgoni
Glavna cesta št. 23 (Benjamin Dibelčar).

V Gornji Radgoni, dne 1. avgusta 1921.

Vrednost denarja. En ameriški dolar stane 170—175 kron; za 100 nemških mark se dobi 208 kron; za 100 avstrijskih kron se dobi 16-20 kron; za 100 čeških kron se dobi 220 kron; 1 francoski frank stane 12 kron.

Listnica uredništva.

A. D. Kapela: Iskrena hvala za narodno delo, o katerem poročate. Morate pač sprevideti, da list ni zato tukaj, da bi spore med sosedi netil in širil. Naš namen je, obmejno ljudstvo politično in narodno vzgojiti, ne pa sosede razdvajati. Za Vašo požrtvovalnost smo Vam hvaležni. Pozdravljeni! — **Č. V. p. Križevci:** Podpis je sicer nečistljiv a kartica je čedno pisana in se lepo bere. Ko sem enkrat nekaj sličnega brez zveze „čvekal“ mi je rekel dober prijatelj:

„Ne praskaj se tam, kjer te ne srbi!“ Če Vam podlistek ne ugaja, pa bi dobro storili, ko bi kaj boljšega poslali; mi bomo seveda z veseljem priobčili. Sumljivo pa se mi zdi, da se zaletavate v list, ki po mojem mnenju še Vam nič žalega ni storil. Osebna kritika je pod mojim uredništvom dovoljena le s podpisom. Mogoče bo drugi urednik imel boljši okus. Glede mojega okusa pa Vam moram dati zagotovilo, da sem z njim zadovoljen in da sem ga samo enkrat zgrešil, ko sem z rokavico prejel falota, ki je pijuval v moj obraz. — **Sv. Jurij ob Šč.:** Podlistek prihodnjič po Tvoji krivdi. — Glede križevskih Sokolov je bil podpisan g. dr. Lebar in sem a priori verjel besedam g. doktorja. Ko izvidim zadevo, bom poročal javnosti faktično stanje. O orl. taboru v Ptujju nismo prejeli nobenega poročila.

PŠENICO za setev!

Mi posredujemo pri prodaji čiste Bohinskyeve Prolitik-pšenice za jesensko setev; pšenica se je pridelala pod našim nadzorstvom in je v tekočem letu dala 12—20 meterskih stotov na 1 katastralni oral (jutro) torej je dala pri enakem podnebu in enakem obdelovanju za 2—10 met. stotov več na kat. jutro kakor navadna pšenica.

Razun Prolitik-pšenice imamo za setev še v zalogi krasno domačo pšenico, ki sicer ni oplemenjena, pa je vendar dala 12 met. stotov na oral s težino od 81 kg od hektolitra; ta pšenica je 10% cenejša od Prolitik-pšenice.

O kakovosti vseh vrst semenja, ki se nahaja v naših skladiščih je nad 180 priznanih pisem vsakomu na ogled. V detajlu (na drobno) prodajamo posebno odbrano rž, zob, ječem itd. semenje najboljših vrst že preparirano proti rji in raznim boleznim kakor pokvarjenju po zimi. Cene so v razmerju s dnevnimi tržnimi cenami.

Zadruga za proizvodnjo semenja

Telefon št. 13-74 v Zagrebu Preradovičeva ul. 20

POSOJILNICA V GORNJI RADGONI

r. z. z. n. z.

sprejema

hranilne vloge

ter jih obrestuje po

4%

Obresti pripisuje brez posebnega naročila koncem decembra h kapitalu;

daje

posojila

na vknjižbo, na poroštvo, menice tekoče račune, vrednostne papirje, raznovrstne trgovske kredite, akreditive;

sprejema od svojih strank kot vloge hranilne knjižice in plačuje za nje terjatve drugih denarnih zavodov;

dela prošnje za vknjižbo posojil

brezplačno;

plačuje rentni in invalidni davek sama ter ga ne odtéguje vlagateljem;

posreduje pri izmenjavi tujih

valut (tujega denarja),

vnovčuje čeke ter izvršuje vsakovrstna nakazila;

daje vsa v denarno stroko spadajoča pojasnila in kreditne informacije brezplačno.

Uradne ure vsak delavnik od 8.—12. ure.

Uradni prostori v lastni hiši, glavna cesta št. 14 ob kolodvoru.

Račun čekovnega urada v Ljubljani, št. 10.593. — Telefon št. 3.

TISKARNA PANONIJA

F. JEREBIČ IN TOVARIŠI KOMANDITNA DRUŽBA

GORNJA RADGONA

P. n. župnijskim, občinskim, državnim in zasebnim uradom, šolskim vodstvom, trgovcem, društvom vijudno naznanjamo, da imamo v zalogi veliko množino vsakovrstnih pisarniških in šolskih potrebščin, knjig znanstvene, nabožne in leposlovne vsebine, devocijonalij itd. kakor tudi, da prevzememo v tisk in vezavo vse, v omenjene stroke spadajoča dela kakor: lepake, letake, kuverte s firmo, pisemski papir itd. Prodaja na drobno in na debelo. — Seznaniti in cene naših zalog vsikdar na razpolago

KNJIGOVEZNIKA - KNJIGARNA - TRGOVINA S PAPIRJEM IN PISARNIŠKIMI POTREBŠČINAMI

Zdravilišče Slatina Radinci

otvorjeno od 1. junija do 15. septembra

Mineralne, naravne ogljičnokisle, parne, električne kopelji. — Pitna zdravitev. : : : :

Dobro oskrbljena zdraviliščna restavracija. — Kegljšče, tenis in druga zabavišča so gostom in izletnikom na razpolago. Prospekte razpošilja in pojasnila daje ravnateljstvo.